

ПАН ХЛІБА І ТІЛА.
(Переклад з англійськ мови)

Величезного, голого, волохатого чоловіка, що лежав на ліжку пробудило сонце, граючи-сь на його лиці.

— До чорта! Де ж є?— каже він. Оглядає ся довол себе. Поскидана в пеладі на одну купу в розі кімнати стоить його одж. Порозкидані по підлозі по шафі з однім та по печі лежать недокурки цигарів. На умивальні стоить квартова фляшка з горівки; в ній ще є трохи напою. Чоловік встає, аби дістати горівку і коло ліжка напотикає ся на півтузина порожніх фляшок з пива. Став ногою у ставок розільяного пива і з уст його вириває ся град прокльонів. Ловить фляшку, підносить її до своїх уст і перешту напою.

Обернувши ся, завважив жіноче одіне зложене гарненько поперек крісла. Озирає ся довола і не бачить її. Замуркотів:

— Дивно, де та маленька—заподіла ся. Може вона втекла з моїми грішми.

Але ні, його портмонетка ще в кишені.

Іде назад до ліжка. Погую наткнув ся на щось холодне, що лежало в погах поперек ліжка—се жінщина.

— Вставай,—сказав мушчина і копнув жінчину. Та жінщина не дала відповіді.

Чоловік приглядає ся уважнійше.

Жінщина—мерла.

Жінщина—гола.

Одна рука жінчини затиснена на медальоні, що звисає на ланцюжку з її шиї. Друга рука звисає безвладно прозіж желізні штаби у погах ліжка.

Білі груди жінчини мають на собі яксь темні знаки. Се знаки вкушена.

Лице жінчини є там, де повинен був бути зад її голови. Її карк скручений.

Чоловік відкручує голову жінчини.

Широко отворені її проймаючи—очі жінчини.

Кровава піна тече з її уст. Язык її перекушений на двоє.

Чоловік опускає голову жінчини. Вона звертає ся знов лицем у долину.

Чоловік дотикає ся гузики на стіні. У відповідь являє ся послугач.

— Що такого, пане?— Скалить зуби:— Ми чули тут в ночи пекельну суматоху.

— Принеси мені горівки!— каже чоловік.

Перепроваджено слідство. Чоловік доказав, що жінщина була розпущениця. Його увільнили.

Се стало ся в однім трачкарськім містечку в північній часті Мічагіну.

Дівчина була—покоївка. Мушчина був паном містечка.

Мир. Сточшви.

— xx —

СОЦІАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ КАНАДИ.

(Історичний нарис.)

(Далі *).

В осени 1902 р. відбували ся вибори в окрузі Північний Нанаїмо. Кандидував там Мекініс, один з найталановитих капіталістично-виборчих бесідників у Бр. Колумбії, ліберал. Підпирало його великі сили правительство та вугільні компанії тамощньої околиці. Напротив нього революційна Соціалістична Партія виставила тоді свого першого кандидата, незвісного біккому на ту пору тов. Паркера Віліямеа, майпера з Нанаїмо. Тов. Віліяме дістав 40 проц. голосів. Гук революційної артилерії пролетаріату перестрашав пануючу класу. Крім сего Джим Гавтортвейт, що в тім часі був так званім независимим робітничим послом в провінціононім парламенті, виступив явно як соціаліст. Се послужило за остерогу для капіталістів і вони вже більше не поставили в Нанаїмо кандидатури нікотрого з своїх політичних капітанів. Мекініс при слідуєчих виборах пішов вже з своєї кандидатурою до фармарського округа Альберні, ненарушеного революційною бурєю.

Після виборів, в осени 1902 р., зїхали ся делегати обох відламоків соціалістичної партії на конвенцію в Венкувер, а на конвенції прийнято ясну революційну програму нанаїмських товаришів. Слово „революційна“ викинено з назви партії. Оттак Соціалістична Партія Бритийської Колумбії вийшла з свого вузкого кружка та розширила свою діяльність геть поза границі Нанаїмо, Ледісмїту та Венкувера, розширили ся на всі найдаліші закутки провінції і повела пролетаріат

до бою за оноване проміслові провінції.

З початком 1903 р. відбув ся в Венкувері страйк робітників на залізниці а велд за ним пішли страйк у майнах в Ледісмїту та Комберленд. Підчас страйку „The Nanaimo Clarion“ злучив ся з Венкуверськім органом „Western Socialist“ („Western Socialist“—се продовжуване „Canadian Socialist“ після сего, як унав соціалістичний рух в Онтаріо) і прийняв назву „The Western Clarion“. Однакж рух був ще за слабій, аби вдержати орган, проголошующий революційні погляди на визволеня робітничької класи з пут наємної неволи і тому „Western Clarion“ муєв це престати виходити при кінці 1903 р.

Осению 1903 р. відбували ся вибори до провінціононімального парламенту Брит. Колумбії. З кандидатів виставлених соціалістичною партією вийшли побідно два: Джим Г. Гавтортвейт в Нанаїмо та Паркер Віліяме в Ньюкестл. Ернест Міде потребував дістати в Грінвуд кілька голосів Мілсових. Всюди, де були виставлени соціалістичні кандидати, упало на них велике число голосів. Се треба було завдячувати переважно дурній політиці вугільних баронів, які квітували визначнійших соціалістів—майперів у своїх майнах в Нанаїмо та Ледісмїту, а ті розходили ся по цілій провінції і носили з собою науку соціалізму.

Згадуючи про вибори в 1903 р. годі не згадати про посла Віліяма Девідсона, якого вибрали були майпері з Слокан, як независимого робітничого посла, але сей векорі переконав ся, що одинока справдішня независимість мислима є лиш у соціалістичній партії і тому через весь час свого побуту у парламенті працював завжди в злучі з послами—і соціалістами.

У виборах до федерально-го Канадійскоа Парламенту в р. 1904. Соціалістична Партія Б. К. виставила пять кандидатів і хоть не вибрала ні одного, всеж таки виказав ся величезний прирість соціалістичних голосів.

В кінці 1904 р. відбула ся конвенція партії і на ній порішено, що партія має розширити ся на цілу Канаду, тоді й назвала ся офіціально Соціалістична Партія Канади (The Socialist Party

of Canada). Від того часу знов зробила величезний поступ а головно в Бритийській Колумбії.

В січні 1905 р. „The Western Clarion“ почав виходити на-нова під редакцією Е. Т. Кінгелія і виходить вже резулядно й досє. Без сумніву „Clarion“ має могутній вплив на пропанду, бо сам редактор його—чоловік незвичайно свідомий, здорово думающий і льогічний.

Підчас переходу з гуманного сентименталізму „Канадійскої Соціалістичної Ліги“ у зацінний матеріалізм „Соціалістичної Партії Канади“ лучали ся короткі періоди застою й апатії. Та хід подій, розвій промислу все яснійше й яснійше виказували робітникам немилосердну боротьбу клас. Без сумніву найсильнішою лекцією для них було безличне викрадене Гейвуда, Мора та Петібона на базане Стіваришеня Властителей Майнів і відтак і процес в Айдаго й против тих трьох представителів зорганізованих робітників. Тут капіталісти скинули з себе маску лєгалности та конституціоноальности і сілою ихнули Західну Федерацію Майперів в ряди боевого соціалізму. Тому й недиво, що коли в осени 1906 р. ліберальні кираники, бачучи, що вриває ся їм грунт під ногами, намагали ся з юнійних робітників зорганізувати у Брит. Колумбії независимому від соціалістів, робітничу партію політичну, представителі юній великою більшоюстю голосів рішили, що робітникам не потрібно ніякої іншої партії над „Соціалістичну Партію Канади“ і рішили підпирати її великими силами.

Конвенція 1906 р. ументувала організацію, уступила взаїмні непорозуміння та одушевела ріжні віддїли довірем до себе.

Сила С. П. К. у Бритийській Колумбії виказала ся найлучше підчас провінціононімних виборів в початку 1907. Партія виставила була кандидатів, з яких побідно вийшли три: Джим Гавтортвейт в Нанаїмо, Паркер Віліяме в Ньюкестл і Дж. Мекініс в Брендфорке. Прочі кандидати одержали рівної такє поважне число голосів, що коли так дальше партія буде поступати то незадовго дуже душно буде капіталістам у Канаді а недобитки ліберальної та консервативної партії полу-

чать ся в одну капіталістичну партію—меньшости.

Та як поступає решта Канади?

Тут передовсім треба звернути увагу на те, що в ніодній провінції Канади промисел не є так розвинений, як промисел Бритийської Колумбії. Бр. Колумбія завдячує се передовсім своїм мінеральним богатствам та браку землі для фармерів. Соціалізм там має найбільше місця, де є найбільше розвиненій промисел. А решта канади переважно фармерська. Все-ж таки в літі 1907 р. соціалістичний рух зробив величезні поступки і поза границями Бритийської Колумбії. Перед вів у русі віддїл С. П. К. у Торонто. У мійських виборах в початку 1907 р. соціалістичний кандидат на мейора в Торонто, тов. Ляйала, Фінляндець, дістав 8.200 голосів.

В жовтні 1907 делегати ріжних віддїлів С. П. К. в Онтаріо зїхали ся на конвенцію і заложили провінціоноальний Екзекутивний Комітет на звір комітету Бр. Колумбії і сейчас працює в Онтаріо, пішла могутнім ходом. Платний організатор, Мене, їдить по провінції, організує локалі і коли поступу соціалістичної пропанди нічо не спинить, рух соціалістичний в Онтаріо гетов вековривнати рухови у Бр. Колумбії.

Велд за Торонто заворушили ся й товариші у Вінніпегу. Є всі дані до того, аби вносити, що у Манітобі поветане незадовго могутча соціалістична організація. Так само й Альберта рухає ся, а то головно завдяки праці одного енергичного товариша Лєгенія. Так само й товариші—іммігранти зачинають організувати ся, а зорганізовані самостійно—прулучують ся до єнільної організації.

Поки що є ще перешкоди в зорганізуваню усеї Канади а іменно величезний протір та брак фондів. Все таки локальні соціалістичні організації розкинули ся по цілій домінії Канади від Юконської території до Нової Фунляндії і бракує лиш кілька організаційних подорожий, аби воскресити горячковий рух на холодній канадійській землі.

Партія стала чинником, з яким так ріжні провінціоноальні як і домініальні політики числять ся і муєят числити ся. На небосклоні

*) См. Ч. 5 „Черв. Пр.“

показати
щують с
ви та по
вативній
Консерв
з кожл
вають
опіки п
Вітер по
коване,
ли ся, і
барву і
обороня
таду а бо
тересів р
веї робіт
тоді буде
му. Робіт
кидають

П
Для ре
Горе наш
Аж сумно
Докийж п
Буде так
Вже час б
За себе по
Коби не т
Що нам х
Ой, ви бра
Зо сну щ
Поставит
До діла б
Кровопі
Кровь з Р
На нас біл
Ярма нак
Вже заду
Бідному п
Через тих
Гинути з
Вони жию
І поній гу
А нас, що
У арешт с
Чи є прав
Щоб ми пр
А завдяки
Пужду ді
Ні! Ми нар
Щоб робит
Але не д
Що ложит
Похватайм
Враз в одн
З хруня, з
Зробимо лю
Котра б ст
На хліб пр
Щоб непра
Доленьки п

Ф А Р
Політика
го уряду Ка
ти фармарів
ми одна від
часто дає к
від яких в